

om er stukken vanaf te halen.

Zo is het sportveldencomplex in De Bilt (Weltevreden) een aantal jaren geleden uitgebreid. Gevolg is dat de dassenfamilie in het nabijgelegen natuurgebied Hooge Kamp er nu slecht aan toe is. Het plan om een nieuw industrieterrein aan te leggen in De Bilt (Larenstein) zal tot verdere druk op die groep leiden.

De plannen om de snelweg A27 te verbreden zullen een aanslag zijn op het voedselgebied van de dassen in Groenekan, Maartensdijk en Hollandsche Rading die enkele tientallen hectaren gaat kosten.

Het plan om een golfbaan aan te leggen in Maartensdijk zal desastreuus zijn voor de Maartensdijkse dassen. Er zal dan weer 70 hectare voedselgebied verloren gaan.

Nieuwe natuur

Er wordt vaak gedacht dat de aanleg van nieuwe natuur een goede manier is om verlies aan voedselgebied te compenseren. Niets is minder waar. Nieuwe natuur bestaat meestal uit bosjes, waterpartijen, vruchtbomen en ruige graslanden, waarin nooit voldoende bereikbare regenwormen zullen zitten.

Een golfbaan is ook geen geschikt voedselgebied voor dassen. Er zijn aanwijzingen dat dassen en golfbanen niet goed harmoniëren. Integendeel: op de meeste golfbanen waar dassen aanvankelijk voorkwamen, lijken ze na een aantal jaren te verdwijnen. Golfbanen hebben weliswaar kort gras (greens en fairways), maar de wormen worden daar bestreden. Ook zijn er gebieden met ruigere begroeiing (roughs) waar de dassen geen wormen kunnen opslurpen. En in de zure bodem van bossen of bosschages zitten in onze streken te weinig wormen om geschikt voedselgebied te kunnen zijn. Nieuwe natuur is trouwens voor veel kwetsbare dieren geen goed alternatief om het verdwijnen van historisch boerenland te compenseren.

Meer weten

Meer weten over dassen? Kijk op de website van Stichting Behoud Prinsenlaan en Ommelanden (www.prinsenlaantje.nl), Dassenwerkgroep Brabant (www.dassenwerkgroepbrabant.nl) of Das en Boom (www.dasenboom.nl).

© januari 2009

Dassen in De Bilt

Waar

De gemeente De Bilt heeft een prachtige groene omgeving, met bossen, weilanden, sloten en een aantrekkelijk landschap. Die omgeving is ook het leefgebied van veel diersoorten, waaronder de das.

De meeste mensen zien die dassen nooit, omdat ze alleen 's avonds en 's nachts actief zijn. Maar we kunnen overdag wel de sporen zien van hun aanwezigheid; bijvoorbeeld de wissels (loopsporen) in de weilanden, en de plukken dassenhaar aan het onderste prikkeldraad. Daar kruipen ze onderdoor als ze van weiland naar weiland lopen. Dassen hebben een zwart wit gestreepte snuit, maar hun rug is grijs. In die haren aan het prikkeldraad zie je waar die grijze kleur vandaan komt: ze zijn een stukje wit, een stukje zwart en dan een wit puntje.

Leefwijze

Dassen wonen in burchten, die ze graven in zand. In onze omgeving graven ze hun burchten voornamelijk in de bosranden, of in oude houtwallen. Vanuit de burchten hobbelen ze 's nachts de weilanden in, en daar eten ze voornamelijk regenwormen. De helft van hun voedsel bestaat uit regenwormen, die ze het hele jaar door eten. Wormen komen vooral voor in goed bemest weiland of hooiland. Het gras moet kort zijn anders kunnen de dassen de regenwormen niet opslobben. Bij droogte gaan ze graven naar regenwormen. Dassen blijken ook nog wormen te kunnen vinden als onderzoekers zeggen dat ze "weg" zijn vanwege de droogte.

Naast wormen eten ze in onze omgeving in zomer, najaar en winter ook maïs (in de winter liggen er nog veel maïskorrels op het afgeogste veld). Als bijvoer eten ze ook wel valfruit, eikels, wespenlarven en muizen of mollen.

Geschiedenis

Al in de prehistorie hebben er dassen gewoond in onze omgeving. "Onze" dassen leven nu in het zuiden, westen en noorden van de gemeente De Bilt. Rond 1980 leefde hier nog maar één dassenpaartje. Tot 1995 werden ze zo vaak doodgereden, dat de dassen niet oud genoeg werden om zich voort te planten. Een dassenvrouwtje krijgt pas na een paar jaar jongen, in onze omgeving zijn er dat twee of drie. Die worden in februari geboren. De jongen blijven een maand of drie in de burcht, daarna komen ze boven de grond om te spelen en te leren hoe ze eten moeten zoeken. De laatste 20 jaar zijn er op veel plaatsen faunatunnels aangelegd, met de bijbehorende afrastering. Het aantal dassen is sindsdien sterk toegenomen. De dassen worden nu ouder, oud genoeg om weer jongen te krijgen.

Bescherming

Dassen zijn heel honkvast. Ze gebruiken vaak jarenlang dezelfde burchten en dezelfde wissels, die ze "merken" met hun eigen geur. Er zijn zelfs dassenburchten bekend die eeuwenlang in gebruik zijn. Daarom was het ook altijd vrij gemakkelijk om op ze te jagen. Dat gebeurt nog steeds in bijvoorbeeld

lerland. In de meeste Europese landen wordt de das beschermd. In Europees verband zijn afspraken gemaakt over de bescherming van wilde planten en dieren in de Conventie van Bern. In Nederland is deze bescherming geregeld in de Flora- en Fauna wet. Het is verboden dassenburchten te verstoren. Daarbij is het niet van belang of zo'n burcht permanent bewoond wordt. Ook tijdelijk bewoonde burchten en verlaten burchten vallen onder de bescherming van de wet. Anders zou het wel erg verleidelijk zijn om burchten te verstoren als je plannen hebt met een gebied waar dassen voorkomen!

Schade

Er leven zo'n 100 dassen in onze omgeving, merendeels op het grondgebied van De Bilt, met overloop naar Hilversum, Loosdrecht, Soest en Baarn. De Faunaschaderegeling is ingesteld om eventuele schade aan boeren te vergoeden. Boeren kunnen een gedoogvergoeding afsluiten van 135 euro per jaar voor elke dassenburcht op het land. Daarvoor wordt een burcht in het boerenland dan beschermd, bijvoorbeeld door hem in te rasteren. Schade aan weiland of maïsland is vaak maar gering. Wroeten van dassen in particuliere tuinen wordt niet vergoed. In onze dorpen worden dassen en hun sporen gezien in de tuinen van Groenekan, de dorpsrand van Maartensdijk en in Hollandsche Rading. (Organisch) bemeste gazons met veel regenwormen zijn in trek als voedselgebied. Als er voedselgebied van dassen wordt afgenomen, duurt het nog een aantal jaren voordat ze definitief verdwijnen. Eerst proberen ze op alternatieve plekken voedsel te vinden, zoals in tuinen. Je kunt verwachten, dat dit ook gebeurt als er door de aanleg van een golfbaan 70 hectare voedselgebied verdwijnt.

Ziekten

Er wordt wel eens beweerd dat dassen veeziekten overbrengen. De enige veeziekte waarmee dassen in verband gebracht zouden kunnen worden is rundertuberculose. Die ziekte is op het vasteland van Europa echter al sinds vele jaren verdwenen. Bovendien is uit Brits onderzoek gebleken dat rundertuberculose zich onafhankelijk van de dassen verspreidt, en dat er andere factoren spelen dan de aanwezigheid van dassen.

Bedreiging

Het leefgebied van de dassen in onze omgeving wordt voortdurend bedreigd door plannen

